

Rättstolkarna

rattstolkar@gmail.com

www.rattstolkarna.se

Göteborg 2026-09-02

Arbetsmarknadsdepartementet

A2026/00510

Yttrande från Rättstolkarna med anledning av Betänkande SOU 2026:23, Tolkavgift och förbud mot barntolkning

Yrkesorganisationen Rättstolkarna välkomnar betänkandet och vill framföra följande synpunkter:

I utredningsdirektiven står att syftet med utredningen är att det integrationspolitiska målet ska återspeglas i användandet av tolk. En del av detta mål är att kunskaperna i svenska språket ska öka hos utrikesfödda samt personer med utländsk bakgrund. Den föreslagna tolkavgiften är tänkt som ett incitament för den enskilde att lära sig svenska samt som en tydlig signal från samhället att den enskilde förväntas lära sig svenska.

I ljuset av det integrationspolitiska målet vill Rättstolkarna lyfta fram utredningens redovisning av hur införandet av tolkavgift i vårt grannland Danmark har fungerat. Danska allmänläkare vittnar exempelvis om att patienter uteblir från konsultationer och behandlingar på grund av avgiften, samt att anhöriga nu används som tolkar i större utsträckning. Det är utöver detta oklart om språkinläringen har ökat i Danmark till följd av tolkavgiften.

Yrkesorganisationen Rättstolkarna är av den bestämda uppfattningen att tolken är till för både myndigheten och den icke svensktalande klienten. Exemplet Danmark visar att tolkavgifter bidrar till att göra läkares arbete mer tungrovt och patientsäkert, vilket vi tror skulle bli fallet även i Sverige. Om människor avstår från tolk eller överdriver sina kunskaper i svenska för att slippa betala tolkavgift kan både vården, rättsväsendet och andra delar av samhället få betydligt svårare att utföra sina uppgifter på ett säkert och rättvist sätt, och detta utan att det integrationspolitiska målet med avgiften uppnås. Rättstolkarna välkomnar att utredaren klarsynt lyfter fram de juridiska, etiska och praktiska hindren för att införa tolkavgifter på bred front i Sverige.

Utredningen anför att tolkavgift kan undvikas om handläggaren och den enskilde kan kommunicera på ett annat språk än svenska, och anför att det kan upplevas som orättvist om det avgörande för om en tolkavgift tas ut inte är den enskildes bristfälliga kunskaper i svenska utan handläggarens kunskaper i andra språk. Rättstolkarna vill härvid påpeka att det över huvud taget är rättsosäkert att låta handläggningen ske på ett annat språk än svenska, då handläggarens kunskaper i det andra språket med korrekt användande av facktermer osv. är okända.

Utredarens resonemang i del 2, som handlar om förbud mot att använda barn som tolk, välkomnas av yrkesorganisationen Rättstolkarna. Särskilt insiktsfullt är enligt vårt förmenande resonemanget om bristen på neutralitet och fackkunskap hos anhöriga som tolkar